

СОЦІАЛЬНО-ПРОСВІТНИЦЬКІ ПРОГРАМИ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ

Мета статті – дослідити особливості створення соціально-просвітницьких програм у галузі юриспруденції з точки зору юридичної журналістики. Актуальність зумовлена тим, що громадяни України, які вимушено виїхали закордоном, мають потребу у інформаційній та юридичній підтримці щодо соціальних питань у нових країнах.

Ключові слова: юридична журналістика, соціально-просвітницькі програми, юридична та інформаційна підтримка.

The purpose of the article is to investigate the peculiarities of the creation of social and educational programs in the field of jurisprudence from the point of view of legal journalism. The relevance is determined by the fact that citizens of Ukraine, who were forced to leave abroad, need informational and legal support regarding social issues in new countries.

Keywords: legal journalism, social and educational programs, informational and legal support.

У сучасному українському медіапросторі, в період повномасштабної війни, юридична журналістика набула особливого значення. Країна змагається за незалежність, суверенітет та збереження міжнародновизнаних кордонів. В той час як тисячі вимушених біженців продовжують боротьбу щодо захисту прав і свобод особистості за межами України.

Щодня стикаючись з рядом проблем щодо працевлаштування, оформлення статусів біженців чи отримання соціальних виплат закордоном українці задаються рядом питань, які нікому поставити.

Юридична журналістика стає відповіддю на такі запитання, бо містить в собі не тільки обґрунтовані та перевірені факти, але й зрозуміле для пересічного споживача трактування [1].

Таким чином, соціально-просвітницькі проєкти, які спрямовані на консультативну та масову юридичну допомогу пересічним громадянам, стали як ніколи актуальні в період воєнних дій в Україні.

Для вдалої реалізації проєкту в галузі права важливо пам'ятати про такі категорії, як «соціальна журналістика» та «просвітницька функція журналістики»[2]. Дослідник Жоржетта Степанов наводить такі цілі соціальної журналістики:

- висвітлення соціальної реальності з точки зору суспільства та усіх його частин (громадяни, громадянські групи);
- висвітлення керування, менеджменту соціальної сфери держави з метою перевірки та відслідкування механізмів реалізації соціальної політики.

Обидві цілі є важливими з точки зору української юридичної журналістики під час війни. Знаходячись в Україні ми, як журналісти, можемо висвітлювати та трактувати реальність, в якій проживають наші співгромадяни в інших країнах. З іншого боку, маємо можливість досліджувати та переймати досвід реалізації соціальної політики та функціонування соціальних інститутів в інших країнах.

Окрім того, можемо згадати про одну з основних функцій журналістики, яка перегукується зі специфікою визначених нами проєктів. Функція «освіта та виховання» полягає у тому, що засоби масової інформації збирають, обробляють та надають громадянину усю ту інформацію, яка потрібна йому для участі в демократичних подіях [4].

Якщо ж говорити про безпосередньо проєкт в галузі юридичної журналістики, то в процесі його створення можна зіткнутися з рядом особливостей:

1. Важливість тематичної спеціалізації. Незважаючи на упереджену думку, що журналіст має бути обізнаний у всіх сферах суспільного життя, хочемо зазначити, що спеціалізація автора з тієї чи іншої тематики має велике значення. Якщо статтю на побутові теми може написати журналіст будь-якої спеціалізації, то для того, аби створити ґрунтовний матеріал на теми держави і права, судової системи, змін законодавства тощо, потрібна неабияка підготовка та розуміння специфіки. Як зазначає кандидат філологічних наук М. Недопитанський, «якщо журналіст має окрему спеціалізацію і працює тільки

над проблемами одного певного спрямування, то матеріал такого спеціаліста буде вирізнятися високим рівнем тематичної обізнаності» [5].

2. Вміння декодувати та ретранслювати інформацію під певну цільову аудиторію. Писати на вузькопрофільні теми можуть далеко не всі. Але розуміти готовий матеріал має будь-яка пересічна особа без спеціальної підготовки. Задача журналіста, який створює проєкт в галузі правознавства, не просто зібрати інформацію і оформити її в текст, а підготувати доступний для розуміння матеріал, перекласти факти з офіційно-ділової «мови закону» на публіцистичну «мову народу». Бо неважливо наскільки якісним та ґрунтовним буде матеріал, якщо кінцевий реципієнт не зрозуміє його та не зробить жодних висновків після прочитання.

3. Модерація. У випадку участі в матеріалі третіх осіб — запрошених експертів, учасників судового засідання тощо — перед журналістом постає задача створити уявну «переправу», поєднальну ланку між третьою особою та реципієнтом. Особи, які працюють в юридичній галузі зазвичай спілкуються мовою законів, постанов та усталених «кліше», які звичні та зрозумілі їм та їх оточенню. Проте створення масового інформаційного продукту передбачає спрощення мовлення та роз'яснення термінології. Задача журналіста в такому випадку полягає у модерації між експертом та аудиторією, яка може проявлятися в уточнюючих запитаннях, проханнях роз'яснити чи повторити інформацію. Таким чином працівник ЗМІ вирівнює різницю у знаннях та допомагає усім учасникам комунікативного процесу розуміти одне одного.

Таким чином, дослідження особливостей створення проєктів в галузі юридичної журналістики та правознавства, а також розуміння актуальності цієї тематики для заданої цільової аудиторії може стати кроком для створення таких проєктів українськими журналістами, сприятиме популяризації тематики та підвищенню правової освіченості серед споживачів.

Список використаних джерел

1. Бачина Л. Ю. Юридична журналістика як спеціалізація / Л. Ю. Бачина / Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць Одеса: Юрид. Л-ра, 2010. С. 563–570.

2. Стеблина Н. О. Етика у сфері соціальних комунікацій (професійні стандарти у журналістиці, рекламі та PR) : Навчально-методичний посібник / Наталія Стеблина. Львів : ПАІС, 2014. С.31
3. Жирков Г.В. Просвітницька функція журналістики в історичній ретроспективі/ Жирков Г.В. СПб., 2007. С. 98 – 126.
4. Штромайєр Г. Політика і мас-медіа / Г. Штромайєр. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 64-79.
5. Недопитанський М. І. Тематична спеціалізація журналіста. URL: journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2178.

Науковий керівник: к.юрид.н., доцент Владишевська В.В.